

waarlozen als ik toch niet in het kort de inhoud van dit rijke werk aanduidde. Zes 'inleidende hoofdstukken' behandelen achtereenvolgens de kerkzang in ons land (door A.G. Soeting), de geschiedenis van de hymne (door (J. van Biezen), de Geneefse psalmmelodieën (door Wim Kloppenburg), het kerklied in Duitsland en Engeland (resp. door J. Wit en Adriaan C. Schuurman) en het kerklied van luthers en huize, muzikaal gezien (door Willem Mudde). In (niet al te) beknopte artikelen komen vervolgens in dl. II alle 491 gezangen aan de orde, zowel wat de tekst als de melodie betreft; vaak heeft men waar dit mogelijk was, de dichter of componist zelf aan het woord gelaten. Het derde deel bevat biografische gegevens over 55 dichters en componisten van wie meer dan twee 'nummers' in het Liedboek afkomstig zijn. Daarna beschrijft W.G. Overbosch uitvoerig de ontstaansgeschiedenis van de gezangbundel. Tenslotte wordt niet alleen een onmisbaar persoonsnamenregister gegeven, maar ook een verklarende lijst van vreemde woorden, een uitgebreid advies voor het kerkelijk jaar en een lijst van orgelliteratuur.

Daar het Liedboek de nog in de hervormde bundel van 1938 rijkelijk voorkomende productie van de Nederlandse negentiende eeuwse dichters zeer sterk heeft teruggedrongen, is ook in het Compendium voor deze periode ('waarvan we ons onwillekeurig afwenden', vii) weinig aandacht. Dit is te begrijpen; men hoeft daarover niet uit te weiden. Toch passeert er nog een flink aantal Nederlandse dichters uit de negentiende eeuw de revue; ze zijn door A.C. Honders, deels onder de genoemde 55, deels bij de desbetreffende gezangen, kort gekarakteriseerd en gewaardeerd, op een wijze die hun misschien zeer relatieve waarde volledig recht doet. Het zijn - met vermelding van het desbetreffend gezang - : W.A. Dwars, 188; Clara F. van Raesfelt-van Sytzama, 231; A. Rutgers, 257; H. van Alphen, 291; Is. da Costa, 259; H. Pierson, 304; K.G. Wit-huys, 312; R. Bennink Janssonius, 314; Johanna E. van de Velde-Helmcke, 317; H.A. Bruining, 390; B. ter Haar, 427; Petronella Moens, 432; Helene Swarth, 444; R. Feith, 450; J. Scharp, 451; J. Hinlopen, 452; P. Parson, 462; J.P. Heije, 464; J. de Liefde, 465; J.A. Böhringer, 470; J. Helder, 472 en voorts in de biografische afdeling: N. Beets, A. van den Berg, P.L. van de Kastele, J.J.L. ten Kate. Een musicus als J.G. Bastiaans die een groot aandeel aan de tot standkoming van de 'Vervolgbundel' heeft gehad, krijgt hier volop de waardering die hij verdient en wel van J.G. ten Bokum wiens dissertatie al aan hem was gewijd. Toch hadden sommige negentiende-eeuwers wel wat ruimere plaats mogen hebben, zeker b.v. iemand als Beets - tenminste als ik zie wat er alles zo nodig moest worden vermeld in de artikelen die aan de twintigste-eeuwers, m.n. het Landvolk, zijn gewijd. Was het ook niet beter geweest, van alle dichters en componisten aparte biografische artikelen op te nemen en niet alleen van de bovengenoemde 55? Op die manier zou het 'beschrijvend' gedeelte (de artikelen over de 491 gezangen) minder verbrokken zijn geweest en waren herhalingen eerder vermeden. Graag had ik ook iets meer gehoord over de geschiedenis van het negentiende eeuwse kerklied i.h.a. en de verschillende bundels uit die tijd, ook al voelen wij ons nu daarmee niet meer verwant. Wat Soeting erover opmerkt (hij handelt overigens meer over het kerkgezag dan over het kerklied als tekst), is zeer summier. Niet alleen de 'Evangelische Gezangen', ook de z.g. 'Vervolgbundel', de bundels van de kleinere kerken en de N.P.B. en niet te vergeten de 'Vluicht-heuvelzangen' van Pierson (1904) verdienen een apart hoofdstuk, waarin dan tevens het verzet tegen het zingen van de 'Evangelische' en andere gezangen dat